

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

במשך ימי
חג הסוכות

שנת תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מעדני מלך וויען

גליון תק"פ

קול צהלה זרנה

משגרים אנו בזה מעמקי רגשותינו, ברכת מזל אטבא וגדיא יאה
לכבוד ידידינו וידיד כל, הרבני החשוב, שמו המזב נודע בשערים
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, רחים ומוקיר רבנן,
העומד לימינינו בכל עת ועונה

מוה"ר ישראל אשר פראמאזויטש הי"ו

מראשי קהלתינו הק'

לרגל השמחה אשר במעונו באירוסו בנו הבחור החשוב
המופלא ומופלג במעלות ומדות טובות

החתן כמר אליעזר זוסיא נ"ו

וברכותינו בזה צרופה שיזכה לרוות רב תענוג ונחת מכל יוצ"ח
מתוך עושר ואושר והרחבת הדעת, ולהמשיך בעבודתו הק' לאורך ימים
עדי נזכה לשמחתן של ישראל לקבל פני משיח צדקינו
ומלכינו בראשינו בב"א

המברכים

מכון מעדני מלך

להשיג אצל

מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.

Brooklyn N.Y. 11211

718.388.1751.#117

סוכות

ליל בי דסוכות תשי"ע לפ"ק

צשוגג אינו חרד כל כך, ומשקיט את רוחו בצאמרו הלל שוגג אני, אבל צאמת הוא שגם עצירה צשוגג עצירה היא, והראיה שצומן שצית המקדש היה קיים היו מציאים קרבן. והענין, כי עצירה מכתימה את הנפש, ואין הצדל צין שוגג למוזד, כמו כתם הנעשה בצגדים שצין אס צשוגג נעשה וצין אס צמוזד נעשה כתם הוא. אמנס צהיות האדם צעולם הזה אינו מרגיש צכך, אבל כאשר יגיע זמנו ויצוא לציתו, יראה אז צצירור כל פגס שנעשה גס על ידי העצירות צשוגג.

וידוע מאמר חז"ל (זה"ק ח"א ז:): שצבוק הנציא הוא הילד שהחיה אלישע (מלכים ז-ד), ואס כן היה כצר צעולם העליון וראה צצירור את התולאות של כל העצירות. וזהו שנתנצא כאן, תפלה על שגיונות, ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך, דאחרי

הנה שמחת צית השואצה הנהיגו צצית המקדש צמוצאי יום טוב הראשון, וכצר העירו המפרשים דיום השני הרי הוא כנגד יצחק אצינו, שמדתו יראה וגצורה, פחד יצחק (צראשית לא-נג), אשר לכאורה זהו היפוך מדת השמחה, ולמה פתחו שמחת היום טוב צאושפיזא של יצחק.

ובתחלה נצאר הענין, למה נתעלה יצחק צמדת הפחד והגצורה יותר משאר השצעה רועים. ונראה על פי מה שפירש הרה"ק מוהר"י מצעלוא זי"ע הכתוב, תפלה לצבוק הנציא על שגיונות, ה' שמעתי שמעך יראתי, ה' פעלך, צקרב שנים חייהו, צקרב שנים תודיע (צבוק ג-א). ויש לדקדק דלא מצינו צתנך תפלות של נציאים, רק נצואות (מלנד ספר תהלים שהוא מיוחד לתפלות). ויש לומר דדרך האדם הוא שכאשר עוצר עצירה

בגן עדן ע"כ. ואם כן הלא ראה יצחק ציטר שאת ויתר עז מכל צרואי עולם גדולת ה', ועבודת המלאכים שעונים צאימה ואומרים ציראה, שהרי גם משה שעלה לשמים לא היה שם אלא שלשה פעמים ארבעים יום. ואם חצקוק הנציא שלא היה למעלה רק לשעה היה מפחד על השגיונות, שאי אפשר לנאת ידי חובתו למקום, מכל שכן יצחק אבינו, ולכן נמשך עליו מדת הפחד והגזרה יותר משאר הרועים.

והנה איתא במדרש רבה (בראשית נ-ח), והוצא גם צרש"י (שם כז-יג) כשאמר הקצ"ה לאברהם אל תשלח ידך אל הנער (שם), אמר לו אברהם אפרש לפניך שיחתי, אתמול אמרת לי כי ציחק יקרא לך זרע (שם כא-יג), וחזרת ואמרת קח נא את בנך (שם כז-ג), ועכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער. אמר לו הקצ"ה לא אחלל צריתי ומוצא שפתי לא אשנה (תהלים פט-לה), כשאמרתי לך קח נא, לא אמרתי לך שחטבו אלא העלהו, אסקתיה אחתיה ע"כ. והקשה צישמח משה (פ' וירא) דהוא תמוה, דאם כן מעיקרא כשאמר לו קח נא וגו', אמאי לא הקשה הלא אמרת לי

שהייתי למעלה וראיתי גם מה שהעצירות שנעשו בשוגג פועלות צאדם, לכן אני מצקש צקרב שנים חייהו צקרב שנים תודיע, שתודיע לאדם את כל מה שצריך לתקן בעולם הזה, כי אחרי ימי חייו לא יוכל עוד לתקן מאומה עכ"ד. (הוצא צערונת הצשס פ' משפטים ד"ה וכי יזיד).

והנה מצואר צמדרש (ילקוט צראשית קא) דיצחק אבינו צשעת העקידה, כשהגיע החרב להצואר פרחת נשמחו, וכיון שהשמיע קולו מצין שני הכרוצים אל תשלח ידך אל הנער, חזרה נפשו לגופו והתירו ועמד יצחק, וידע יצחק שכן עמידים המתים לחיות, ופתח ואמר צרוך אתה ה' מחיה המתים ע"כ. ולכן הצרכה השניה צשמונה עשרה הוא אתה גבור לעולם ה', נגד מדת יצחק שהוא גבורה, מחיה מתים אתה רצ' להושיע, צגמטריא יצחק'. וצפענת רזא (ריש פ' חיי) כתצ עוד, דצשעת העקידה נעשה ציצחק חצורה, והמלאכים השיאו אותו לגן עדן לרפאותו, ושהה שם שתי שנים. ולכן נאמר ויצא אברהם לספוד לשרה ולצכותה (בראשית כג-ג), והיכן היה יצחק שלא צכה אותה, אלא שהיה אז

וַיְחִי וְלֹא עֲלָתָהּ עַל לְבִי, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (מעניית ד'), אֲבָל שֶׁאֵר כֹּל הַתּוֹרָה הַשִּׁיג עַל צוּרִיהָ עִם כָּל הַדִּינִים. וּלְפִי זֶה קָשָׁה אֵיךְ לֹא הִצִּין אֲבֵרָהֶם דִּינְחָק אִינוּ רְאוּי לְהַקְרִיבָהּ, וְהָרִי צֶעַל מוֹס הִיָּה כְּמִצְוֵי צִירֹשְׁלָמִי וְצִבְלִי (יְצִמּוֹת דָּ). דַּעֲקָר הִיָּה, וְאִתָּח דְּטוֹמְטוֹס הִיָּה, רַק שֶׁאַחַר כֵּךְ נִתְרַפָּא, אֲבָל אִז עֲדִיין הִיָּה צֶעַל מוֹס, וּמִצְוֵי צִרְמָצ"ס (הַלְכוֹת אִיסוּרֵי מוֹצֵחַ ג-א) לַעֲנִין הַקְרִיבֹנּוֹת, וְצִהְלֹכוֹת צִיָּחַת מִקְדָּשׁ (ז-ח), דְּזֶה הוּא מוֹס וּפְסוּל לְהַקְרִיבָהּ.

בְּיָהוּ נִרְאָה לִישָׁב, דֶּהֱלָא יָדוּעַ דְּמַצִּינוּ כְּמָה פְּעֻמִּים נְצִיָּחוֹת שְׁנֵאֲמָרוּ עַל עֲתִיד צִלְשׁוֹן עֲבָר, וּמִצְוֵי צִרְשׁ"י הַטַּעַם דְּכָל דְּבָר שִׁינָא מִפִּי הַקְּבָ"ה, הָרִי הוּא כְּאֵלוּ כְּבָר נַעֲשָׂה, וְלִכֵּן כְּשֶׁאֲמַר לוֹ ית' לְאֲבֵרָהֶם כִּי צִינְחָק יִקְרָא לָךְ זִרְעָה, הָרִי הוּא כְּאֵלוּ כְּבָר נִתְרַפָּא וְשׁוֹב לֹא הִיָּה צֶעַל מוֹס. וְנִקְדִּים עוֹד, דְּקִיָּימָא לָן דְּקְדוּשַׁת מוֹצֵחַ אִינוּ נִפְקַע לֹא צִפְדִּיּוֹן וְלֹא צִתְמוּרָה. וּלְפִי זֶה אֲבֵרָהֶם אֲצִינוּ הִיָּה שׁוֹאֵל כְּעִינָן, כִּיּוֹן שֶׁאֲמַרְתָּ הַעֲלֵהוּ לִי לַעֲוִלָה, אִם כֵּן הוּא קְדוּשַׁת קְדוּשַׁת מוֹצֵחַ וְאֵיךְ יִפְקַע. רַק צִלָּא הַקְדַּמְתָּ כִּי צִינְחָק יִקְרָא לָךְ זִרְעָה לֹא הִיָּה מִקּוֹס לְשִׁאוֹל, שֶׁהָרִי לֹא חָל עֲלָיו כֹּלֵל קְדוּשַׁת

כִּי צִינְחָק יִקְרָא לָךְ זִרְעָה, אֲלֵא וְדֹאֵי דִלָּא רָצָה לְהַקְשׁוֹת עַל הַשִּׁי"ת וְהַאֲמִין כִּי הַכֹּל אֲמַת אָף שֶׁהוּא נִרְאָה כְּשֵׁנִי הַפְּכִים, אִם כֵּן לְמָה הַקְשָׁה עֲכָשִׁיו כְּשֶׁאֲמַר לוֹ אֵל תְּשַׁלַּח. וְאִם נִפְשָׁךְ לֹמַר שֶׁעַל קַח נָח לֹא רָצָה לְהַקְשׁוֹת, שֶׁהִיָּה נִרְאָה כְּמִסְרָב וְחֶסַע עַל צִנוּ, מָה שֶׁאִין כֵּן כְּנֹגַד הַמֵּאֲמַר אֵל תְּשַׁלַּח, אִם כֵּן לְמָה אֲמַר אֲתִמּוֹל אֲמַרְתָּ כִּי צִינְחָק יִקְרָא לָךְ זִרְעָה, לֹא הִיָּה לוֹ לְהַזְכִּיר זֹאת כֹּלֵל, רַק הִיָּה לוֹ לֹמַר אֲמַרְתָּ קַח נָח אֵת צִנְךָ וְגו', וְעֲכָשִׁיו אֲתָה אֹמֵר אֵל תְּשַׁלַּח וְגו'. וְעוֹד קָשָׁה מָה שֶׁהִשִּׁיב לוֹ הַשִּׁי"ת לֹא אֲמַרְתִּי שֶׁחֲטָוּ אֲלֵא הַעֲלֵהוּ וְכו', אִם כֵּן מָה לַעֲוִלָה דֹאֲמַר כִּיּוֹן דִּלָּא הִיָּה הַמְכוּוֹן רַק לְהַעֲלוֹתוֹ לְהָר.

וְהִנְרָאָה צוּה, דְּבִצְאֵמַת אֲבֵרָהֶם לֹא רָצָה לְהַקְשׁוֹת שׁוֹס קוּשִׁיא לְאֲלַקִּינוּ, רַק לִידַע דִּין מַדִּינֵי הַתּוֹרָה, תּוֹרָה הִיא וְלִלְמוּד אִנִּי נִרְיָךְ. וְאִקְדִּים דִּידוּעַ דְּאֲבֵרָהֶם אֲצִינוּ הַשִּׁיג כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה, כְּאֲמַרְס (צ"ר דֶּה-ג) שְׁנֵי כְלִיּוֹת נּוֹצְעוֹת לוֹ חֲכֻמָּה כְּשֵׁנִי מַעֲשִׂיּוֹת, עַד שֶׁהִשִּׁיג כֹּל הַתּוֹרָה, רַק זֶה שׁוּמָה מֵאֵת ה' הִיָּה צִעִינָא פְּקִיחָא לְהַעֲלִים מִמֶּנּוּ, שִׁיָּהִי סְצוֹר דֶּה־קְרִיבָה שִׁיךְ גַּם צִאֲדָם, כְּדִי שִׁיָּהִי הַנְּסִיּוֹן יוֹתֵר גְּדוֹל, אֲבָל צִאֲמַת נֹאֲמַר (יִרְמִיָּה יט-ה) אֲשֶׁר לֹא

אף על פי שאין לך מוס גדול מהן, הרי הן פסולין למוצח מדרך אחרת, לפי שהן ספק זכר ספק נקיזה הרי הן כמין אחר ע"כ. ואם כן יש לומר דפסול זה יש גם קודם שהוקם המשכן, כיון שהוא צריה בפני עצמה. אך לא משמע כן שם ברמב"ם, שסיים עלה, ובקרבנות נאמר זכר תמים ונקבה תמימה, עד שיהיה זכר ודאי או נקבה ודאית ע"כ. ומצואר דגם זה אימעוט רק מקרא דתמות וזכרות.

אך צעיקר הדבר דיחזק טומטום היה, קשה להולמו, שהרי נאמר וימל אברהם את יחזק בנו בן שמונת ימים כאשר נזה אותו אלקים (שם כא-ד), ובטומטום לא שייך למולו. — ואי מצד שהיה עקר, לא מצינו צוה ברמב"ם שם דהוי מוס וז"ע.

עוד הקשה שם בדברי יואל, על מה שכתב ציטמת משה דכיון שהבטיח לו השי"ת כי ציחזק יקרא לך זרע, והבטחת השי"ת ברור ושריר שיתקיים, מעתה לא נחשב לצעל מוס עכ"ד, דגם זה נריך ציבור, שהרי גם מוס עובר פסול להקרבה, וחשבו שם בגמרא וברמב"ם הנ"ל כמה מומין שעוברים ומתרפאים בטבען, ואפילו

המוצח כיון שהיה צעל מוס, לך אמר אהמול אמרת לי כי ציחזק יקרא לך זרע, ושזב לא הוי צעל מוס, ואמרת והעלהו לי לעולה אם כן הוא קדוש קדושת מוצח, ועכשיו אתה אומר אל תשלח ידך, ואיך יפקע קדושתו. ועל זה השיב לו השי"ת לא אמרתי שחטוהו אלא העלהו, ומעולם לא עלה על לצי להקדישו קדושת מוצח ע"כ.

ובדברי יואל (פ' תולדות דף תקפט) הקשה עלה, דהא מצואר בגמרא (ובחס קטו:) דעד שלא הוקם המשכן היה הכל כשרין להקרבה, תמימים ובעלי מוס, זכרים ונקיבות, ולא היה נוהג דין תמות וזכרות אלא אחר שהוקם המשכן, ואם כן מעיקרא הקושיא ליתא, דודאי דינו של הרמב"ם אמת, דעקר צעל מוס הוא ופסול להקרבה, אבל לא היה נוהג דין זה אלא אחר שהוקם המשכן. ובפשטות אפשר לומר דקיימו האבות כל התורה כולה עד שלא ניתנה (יומא כח.), ולא היו מקריבין צעל מוס כמו לאחר מתן תורה, ואתי שפיר קושיית הישמח משה ע"כ.

ואולי יש לומר עוד, דמצואר שם ברמב"ם, דטומטום ואנדרוגינס

צורר הדצר שיתרפאו, מכל מקום עד שלא נתרפאו הרי אלו פסולים להקרבה, וכמו כן כאן ציחק אבינו, דאף שהיה צורר שיתרפא כהצטחח הש"ת אליו, מכל מקום צשעת עקידה היה צעל מוס צמנ"אות, אלא שהוא מוס עובר, ועדיין הדרא קושיא איך לא התצונן אצרהס שהוא פסול להקרבה מאחר שהשיג כל דיני התורה צכל פרטי דקדוקיה. וצפשטות אפשר לומר צכוונת תירוטו, דכיון דדיצורו של הקצ"ה והצטחחתי הרי הוא כאילו צצר נעשה ונתקיים, מעכשיו לא נחשב למוס כלל, ואפילו מוס עובר לא הו" ע"כ.

סתימה עצה, אינה מתקיימת, דסלקא לאחר זמן. ולא דמי לריאה שניקצה ודופן סותמתה דכשירה, דההוא סתימה דמעיקרא הוא ע"ש. ורזונו לומר דמיד כשנעשה הנקצ צצר יש דצר לסותמו. ואס כן הרי לפניך החילוק, דרפואה הנצראת אחר המכה, הו" כקרוס שעלה מחמת מכה דסופו ליסתר, מה שאין כן כשהרפואה נצראת קודם המכה, הו" סתימה דמעיקרא ואין סופו ליסתר, והדצרים נוחים וערצים לאזן קשצת עכ"ל. (ועיין צאהצת חיים אלול אות ג'). ולכן כיון שהקדים ה' קודם לידתו, כי ציחק יקרא לך זרע, אס כן מעיקרא אין זה מוס, דהו" כריאה שניקצה ודופן סותמתה דכשירה, דההוא סתימא דמעיקרא הוא.

וייש להסציר עוד, על פי מה שאמרו חז"ל (מגילה יג'): אין הקדוש צרוך הוא מכה את ישראל, אלא אס כן מקדים וצורא להס רפואה צתחלה, שנאמר (הושע ז-א) כרפאי לישראל, ואחר כך, ונגלה עון אפרים, אצל העוצדי כוכצים אינן כן, אלא מכה אותן ואחר כך רופא אותן ע"כ. וכתב צספר צית יחחק (עמ"ס מגילה) דהענין צזה הוא, דאימא צגמרא (חולין מג.) אמר רצה קרוס שעלה מחמת מכה צושט אינו קרוס, ופירש רש"י ז"ל דאס ניקצ ונסחס אפילו עלתה צו

וביארנו צזה צמקום אחר, הא דאימא צגמרא (ראש השנה יז:) ויעצור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל-ל רחוס וחנון (שמות לד-ו), אני הוא קודם שיחטא אדם, אני הוא לאחר שיחטא אדם ויעשה תשובה [ה' ה' מדת רחמים הוא, אני מרחס קודם שיחטא, ואני מרחס לאחר שיחטא אס ישוב] ע"כ. וצרא"ש שס הקשה, דמה צריך האדם לרחמים קודם שיחטא

הכיפורים, שבני ישראל שמחים צמה שנמחלו להם עונם. אמנם לכאורה הרי יום הכיפורים מכפר רק לשבים, ומי יאמר זכיתי לזי שעשה תשובה כהוגן ונתכפרו לו העונות. אמנם צהיות כי יש לנו הצטחה מה', שבאחרית הימים ישבו ישראל בתשובה שלימה, ואכל הקב"ה הרי העצר והעמיד וההוה אחד, ולכן מושיע ה' את ישראל בזכות העמיד, וכמו שאמר ה' למשה, צהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (שמות ג-יב), וצ"ל ששאלת מה זכות יש לישראל וכו', עתידים הם לקבל את התורה וכו' ע"ש. אם כן קודם התשובה, מחשיב ה' אותנו לבעלי תשובה, על שם העמיד, וספיר נוכל לשמוח אחר יום הכיפורים.

[והראוני] אחר זה צתהלים תפלה למשה, על הכחוד למען שמך ה' וסלחתי לעוני כי רב הוא (כה-יא), כי כל ישראל עתידין לשוב קודם ציאת המשיח בתשובה תחלה על כל פנים, ולאחר ציאת המשיח בתשובה עליונה. אם כן לפי זה ראוי לדון אותם לטובה על שם סופם כאלו כבר שבו. ושורש הדבר שראוי לדון על שם סופן, נכמת משמו הקדוש, כי שמו

ע"ש. — ומצינו כיצא צו צתחלת הצריחה, צראשית צרא אלקים את השמים ואת הארץ (צראשית א-א), וצ"ל ולא נאמר צרא ה', שצתחלה עלה צמחשצה לצראתו צמדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (להלן ג-ד) ציום עשות ה' אלקים ארץ ושמים (צ"ר יב-טו) ע"כ. ויש להצין לאיזה צורך 'הקדים' מדת הרחמים, והיה די לשתף צצריחה דין ורחמים צחד.

וְלִפְי הַגִּל אֲתִי שְׁפִיר, דלכן הקדים ה' צצריחת העולם מדת הרחמים קודם מדת הדין, מפני שרצה לצרוא הרפואה קודם המכה, כדי שתהא סתימא מעלייתא, וצזה הרחמים יגצרו על הדין, והיו רחמיו מרובים. — וכמו כן הוא צענין התשובה, כדי שיוכל להתכפר צאופן שלא ישאר שום רושם מהחטא, הקדים כח התשובה קודם החטא, ואני הו"ה קודם שיחטא, שהקדים מדת הרחמים עוד קודם החטא, ואז אני הו"ה לאחר שיחטא ויעשה תשובה, שיחזור כמו שהיה מתחלה קודם החטא.

והנה ידוע דשמחת חג הסוכות, צאה אחר מחילת העונות של יום

ונראה דאיתא בגמרא (ברכות ז.) אמר רבי יוחנן כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי לא חזר בו, מנא לן ממשה רבינו שנאמר (דברים ט-יז) הרף ממני ואשמידם ואמחה את שמש, ואעשה אותך לגוי עמוס ורצ ממנו. ואף על גב דצעי משה רחמי עלה דמילתא וצטלה, אפילו הכי אוקמיה צורעיה וכו' ע"ש. וכן מצואר ברמב"ם (ה' יסודי התורה י-ד) וז"ל, דברי הפורענות שהנצי"א אומר, כגון שיאמר פלוני ימות או שנה פלונית רעב או מלחמה וכיוצא בדברים אלו, אם לא עמדו דבריו אין בזה הכחשה לנצואתו, ואין אומרים הנה דבר ולא בא, שהקב"ה ארך אפים ורצ חסד ונחם על הרעה, ואפשר שעשו תשובה ונסלח להם כאנשי נינוה, או שתלה להם כחזקיה. אבל אם הצטיח על טובה ואמר שיהיה כך וכך, ולא בא הטובה שאמר, צידוע שהוא נצי"א שקר, שכל דבר טובה שיגזור האל אפילו על תנאי אינו חוזר ע"כ. (ועיין בזה במשך חכמה פ' וירא יח-יג).

מורה היה הוה ויהיה וכו'. ואכלו אין זמן, ועצר והוה ועמיד אחד הוא, על כן מה שעמיד להיות כבר היה. לזה אמר, למען שמך ה', המורה כי עצר ועמיד לפניו ית"ש אחד הוא, אם כן ראוי לדון לטובה על שם סופו, לכך וסלחת לעוני, דהוי כאלו כבר שבו, כי רצ הוא, אף שרצ הוא, מכל מקום אין לך דבר שעומד בפני תשובה, והתשובה מכפרת צעד הכל ודפח"ח].

ודבר זה אנו למדים מינחק אצינו שצחר אותו ה' לקרבן, אם כי היה צעל מוס, מכל מקום כיון שהקב"ה אמר כי צינחק יקרא לך זרע, הוי כעולה תמימה גם כעת, כי לפניו ית"ש העמיד הוא כההוה. ואם כן גם צכח התשובה הוא ככה, שהקב"ה מחשיבו כצעל תשובה תיכף, כאשר עמיד הוא לחזור בתשובה. וממילא יכולין לשמוח בסוכות בשמחת כפרת העונות, כי מהאושפיזא של ינחק אנו למדים מדה זאת שהעמיד לפניו ית"ש הוא כההוה.

אמנם יש לומר עוד ליישז קושיית הישמח משה צמה שאמר אברהם, אפרש שיחתי לפניך, אחמול אמרת כי צינחק יקרא לך זרע וכו'.

ודהנה ה' אמר לאברהם כי צינחק יקרא לך זרע, ולצסוף חזר בו ואמר לו קח נא את צנך וגו' והעלהו

הקרבת יצחק בנו עולה צמעלה יתירה על הצטחת כי צינחק יקרא לך זרע, אם כן איך חוזר כעת לרעה באמרו אל תשלח ידך אל הנער, ואם נימא דזהו חזרה לטובה שלה ישחט את יצחק, אם כן איך מתחלה חזר מהצטחתו של צינחק יקרא לך זרע, וזהו עליו להעלהו לעולה. ועל זה השיב לו ה', כי אין כאן חזרה כלל, ומוצא שפתי לא אשנה, כי מעולם לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו, אסקתיה אחמיה.

לעולה, הרי שחזר ה' מהדיבור הטוב שאמר לאברהם. אמנם אברהם חשב והשיג מזה, כי אין זה חזרה לרעה, אלא לטובה יתירה יותר, כי זהו העילוי והמתנה היותר גדולה שיוכל ה' ליתן להאדם, שיצטר ה' צבנו להתקדש ולהיות עולה תמימה. והיו החזרה לטובה, ולא היה לו קושיא כלל, והלך בשמחה להקריבו לעולה. אך כאשר חזר ה' גם מזה, ואמר לו אל תשלח ידך אל הנער, אז לא הבין כבר דרכו של ה', ממה נפשך, אם

ליל די דסוכות תשי"ע לפ"ק

עוד יוסף חי, ותחי רוח יעקב אציהם (בראשית מה-כו), וצרש"י שרתה עליו שכינה שפירשה ממנו (תנחומא וישב ג) ע"כ. ודוד המלך כאשר חטא צבת שבע, נסתלקה הימנו שכינה דכתיב (תהלים נא-ד) השיבה לי ששון ישעך (סנהדרין קו). ופירש צמח"ש"א שדוד היה אז צדאגה וצרה, על כן התפלל השיבה לי ששון ישעך, ועל ידי שתשמחי אשוב לרוח נצואה ע"ש.

ובבבני יששכר (תשרי י-ה) כתב צ"ס הרה"ק רבי פנחס מקארעך

אנו עומדים בזמן שמחתינו, שריבה זה הכתוב שמחה יתירה. וזומן שצית המקדש היה קיים היתה השמחה גדולה כל כך, עד שמי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו. והיה נקרא צ"ס שמחת צית השואבה (סוכה ג), שהיו שואצין משם רוח הקודש, ויונה צן אמתו זכה שם לנצואה (תוס' שם צ"ס הירושלמי). כי שמחה מציאה רוח הקודש, שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה (שבת ל:). ויעקב אצינו פירשה ממנו שכינה כ"צ שנים שהתאבל על יוסף, ורק כאשר הגידו לו

כמספר גזורה ומספר ירא"ה, כי זכח השמחה אנו משצרים ומסלקים המדות של גזורה, ושמחה פורץ גדר, וממתיק הגזרות לחסד.

אך יש צוה עוד ענין, כי צאמת מנחת שמחה הוא מהעבודות הקשות שבמקדש, שהרי לכל אחד יש דברים שחסרים לו, ומעיקים אותו, וכואב לו, שאי אפשר לשמוח כראוי, אך המרגיל עצמו להסתפק בחלקו, והוא עשיר השמח בחלקו, ומכיר שערום יבא מצטון אמו, ולא היה לו כלום, והקצ"ה הזמין לו כל מה שיש לו יותר ממה שמגיע לו צאמת. ויש אנשים רבים שאין להם אפילו מקצת מן המקצת ממה שיש לו, ולא מסתכל על מה שחסר לו, אלא הטוב הרב שיש לו, או יוכל לשמוח בזיורו, ולהיות שרוי בשמחה.

והאבות הקדושים הטעיימן ה' בעולם הזה תענוג ושלוות הנפש מעין העולם הבא, כי בכל מה שהיה להם הרגישו תמיד שיש להם 'כל', ולא חסר מהם דבר. וזהו החילוק בין עשו ליעקב, כי עשו גם כאשר היה כל תענוגי עולם לפניו לא היה מסתפק בו להיות שמח

ז"ל, ולכן נקרא החג בשם סוכות, מלשון סוכה צרוח הקודש ע"כ. וזוה ידוקדק בפסוק חג הסוכות תעשה לך (דברים טו-יג), לך דייקא. שמהא אתה סוכה צרוח הקודש. ולכן אנו אומרים זמן שמחתינו בחג הסוכות, בשביל שהיה אז זמן שואבה, שמשם היו שואצין רוח הקדש, ואין השכינה שורה מתוך עננות אלא מתוך שמחה ע"ש.

והנה ימי השמחה המה שמונה ימים, ח' פעמים כ"ד שעות, וביחד הם קצ"ב שעות, שעולה מספר 'בכל מכל כל' שנתצרכו צהם אצותינו, ואמרו חז"ל (בבא בתרא טו:): שלשה הטעיימן הקצ"ה בעולם הזה מעין העולם הבא, ואלו הן אצרהם יצחק ויעקב, אצרהם דכתיב ציה (בראשית כד-ה) וה' צרך את אצרהם 'בכל', יצחק דכתיב ציה (שם כו-ג) ואוכל מכל, יעקב דכתיב ציה (שם לג-יא) וכי יש לו כל [כלומר לא חסרו שום טובה] ע"כ. ומי ששמח בשמונה ימים אלו זוכה לצרכות ה', כמו שנתצרכו אצותינו אצרהם יצחק ויעקב, בכל מכל כל. — וצימי הגלות ניתוסף לנו עוד יום אחד, יום טוב שני של גלויות, ויש לנו תשע ימים של שמחה, ט' פעמים כ"ד שעות, וביחד הם רי"ו שעות,

ריקס. — וגם להצין על המרגלים שהיו נשיאי ישראל, אנשים גדולים בחכמה, איך לא הרגישו בקדושת הארץ צבואס שמה, ולהשתוקק להתלצש בקדושתה, ותחת זה דיצרו סרה על הארץ בשציל הנוחיות, אפס כי עז העם וגו', וגם ילידי הענק ראינו שם.

וייש לומר דיודע מספרים הקדושים, דצסוכה יש קדושת ארץ ישראל, כי על ארץ ישראל נאמר (דצרים יא-יז) ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך צה, וכל העולם נמסרה לשרים ומזלות, זולת ארץ ישראל שאין לה שר, והשגחתה הוא מאת ה' בעצמו. ועל דרך זה הוא הסוכה, שחוסה צללא דמהימנותא, כאימא דפורסת גדפיה על צנייה. וכאשר חוסה צלל סוכה הוא חוסה צלל שד-ג, דוגמת ארץ ישראל. ופירשו ציה הכתוב (תהלים עו-ג) ויהי צללם סוכו ומעונתו צציון, דאס מקיים מצות סוכה צשלימות, נחשצ לו כאלו מעונתו צציון.

ודגה מצות סוכה הוא לזכר כי צסוכות הושצתי את צני ישראל צהוציאי אותם מארץ מצרים (ויקרא כג-מג), וכיון דצסוכות שלנו יש קדושת ארץ ישראל, מכל שכן

צחלקו, ואמר ליעקב יש לי 'רצ' (ג-ט), אצל עדיין חסר לו, כי יש לו מנה רוצה מאתים. אצל יעקב אמר, חנני אלקים וכי יש לי 'כל', הוא שצע רצון צמה שיש לו, ומרגיש כי יש לו כל, וגם צאותה שעה שהוא מפסיד הון רצ שצריך ליתן המנחה לעשו, גם אז הוא מרגיש שיש לו כל. וכן היה צאברהס, שה' צרך אותו 'צכל', שהרגיש תמיד שיש לו כל, וכן ציצחק ואוכל 'מכל', ואין צריך עוד למטעמים של עשו. — ומי שזוכה מעין מדות אלו, הוא יוכל להיות שרוי צשמחה צבוא ימי שמחתינו, ולכן שעות השמחה עולות כמנין צכל מכל כל.

וצראה עוד צמה שקורין החג צשס סוכות, מלשון סוכה צרוח הקודש. וצהקדם לצאר מה שאמר ה' למשה, לכן אמור לצני ישראל אני ה', והוצחתי אתכם וגו', והצחתי אתכם אל הארץ וגו' (שמות ו-ז). וכל דצור ודצור שינא מפי הקצ"ה לצוזה אפילו על תנאי לא חזר צו (צרכות ז). וצסופו גרס החטא של המרגלים, ונגזר עליהם צמדצר הזה יפלו פגריכם וגו', ורק טפכם אשר אמרתם לצו יהיה, והצחתי אותם אל הארץ (צמדצר יד-לא), והלא דצר אחד מדצריך אחור לא ישוצ

בחון לארץ, שהרי הוא דר באוירא דארץ ישראל. ולכן נקראת בשם סוכה, שסוכה צרות הקודש, כי שם יכולים לזכות לרוח הקודש גם בחון לארץ. וחג הסוכות תעשה 'לך' דייקא, שתוכל גם אתה בעצמו להיות סוכה צרות הקודש, ועל דרך שנאמר צרה אמנו שנקראת יסכה (צראשית יא-כט), וצרש"י זו שרה, על שם שסוכה צרות הקודש (מגילה יד.) ע"ש.

וּבְרֵאשִׁית דזהו הענין שמנסכין צסוכות מים על המזבח, דאיתא בילקוט (שם שלו) משנצחרה ארץ ישראל ילאו כל שאר הארצות. ואם תאמר דן אני מן הנביאים שנדבר עמהם בחון לארץ, לא נדבר עמהם אלא במקום טהרה על מים שנאמר (דניאל י-ד) ואני הייתי על נהר אוכל ע"כ. אמנם צסוכות יכולין לזכות לנצואה בחון לארץ גם שלא על המים, כי הסוכה יש לה צחינת ארץ ישראל, ולכן שופכין אז המים, להורות כי צימים אלו יוכל כל אחד לזכות לרוח הקודש בכל מקום שהוא. וכל אחד לפי מה שיתעצם צשמחה, יזכה יותר להשראת השכינה, שאינה שורה אלא מתוך שמחה.

צצהסוכות שעשו צמדבר היה להם אוירא דארץ ישראל, כי לא יתכן שהסוכה שהוא רק זכר לסוכות מדבר, תהיה עדיפא מהסוכה ההוא. ואם כן צישצם צמדבר צסוכה, הרי ישצו באוירא דארץ ישראל, וממילא שפיר נתקיים צהם והצאתי אתכם אל הארץ, שהמשיך ה' שם צסוכות צצמדבר אוירא דארץ ישראל, ואולי גם קיפל את אדמת הארץ שמה.

וּלְפִי זה שהיו יושצין גם צמדבר באוירא דארץ ישראל, הרי המרגלים שנכנסו לארץ, לא הרגישו שם שום קדושה נוספת ממה שיש להם צמדבר, וראו רק הקישויים שיש צכניסת הארץ, ולכן צחרו להמשיך לישצ עוד צמדבר ולא להכנס להארץ.

וּדְהִגָּה הכתוב אומר, היה היה דבר ה' אל יחזקאל כן צווי וגו' על נהר כצר (יחזקאל א-ג), וצרש"י אמרו רבותינו היה כצר, לפי שאין השכינה שורה על נצואה בחון לארץ, אלא על ידי ששרתה עליו תחלה בארץ ע"כ. אמנם צסוכה שיש צה אוירא דארץ ישראל, יכולים לזכות לנצואה גם

ליל הי דסוכות תשי"ע לפ"ק

זגמרא (שבת פה.) מאי דכתיב (שיר
ז-ג) כתפוח כעצי היער כן דודי צין
הבנים, למה נמשלו ישראל לתפוח,
לומר לך מה תפוח זה פרוי קודם
לעליו [וחלוק משאר אילנות, שחנטת
פירותיו קודם לעליו], אף ישראל
הקדימו נעשה לנשמע ע"כ. וכתום'
(שם) הקשה רבינו תם שהרי אנו
רואים שגדל כשאר אילנות. ומפרש
דתפוח היינו אחרוג, וריח אפך
כתפוחים (שיר ז-ט) מתרגמינן כריחא
דאחרוגא, ואחרוג פרוי קודם לעליו
וכו' ע"ש.

די"ש לומר בטעמו, על פי מה
שביארנו במקום אחר הדמיון
לתפוח שפריו קודם לעליו, כי הנה
העלים הם השומרים להפרי, וכמו
שאמרו (חולין זב.) שלחו מתם ליבעי
רחמי אתכלייה על עלייא, דאלמלא
עלייא לא מתקיימין אתכלייה [שהעליון
סובלין הרוח ומגינין על האשכולות
שלא יכס שרץ ושמש ורוחות] ע"כ. וכל
עץ אינו מוכן להוציא פרוי עד שרואה
השומר שלו, כי לא יתן פרוי לאיבוד,
עד שהוא בטוח שיש מי שיגין עליו,

ולקחתם לכם ציום הראשון פרי עץ
הדר וגו' (ויקרא כג-מ).
זשפת אמת (סוכה לה.) כתב בטעם
שנבחר פרי אחרוג מכל הפירות,
וקראו הכתוב זשם הדר, דאיתא
זגמרא (שם) פרי עץ הדר, שטעם
עזו ופריו שוה ע"ש. והנה זשעת
הזריאה לזה ה' על הארץ, שתוציא
האדמה 'עץ פרי עושה פרי למינו'
(זראשית א-ב), וזרש"י שיהא טעם
העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן
אלא 'תוציא הארץ וגו' עץ עושה
פרי', ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל
האדם על עונו, נפקדה גם היא על
עונה ע"ש. ואם כן כל העצים עזרו
על ציווי ה' שיהא טעם העץ כטעם
הפרי, רק האחרוג עשתה דבר ה',
ולכן הפרי הזה הוא פרי עץ הדר,
וזכה שיהיה נבחר למזוה ע"ש. וכן
הוא גם בקרבן העדה (ירושלמי סוכה
ג-ה). — (ובטעם הדבר שהאחרוג דייקא
הוציא טעם עזו ופריו שוה, ביארנו זשמן
ראש (ח"י שמות דף שסז), ותדרשנו משם).

ובוציננו עוד זעץ האחרוג שינוי
משאר האילנות, דאיתא

ואיתא במדרש רבה (דברים ד-ה) אמר הקב"ה אין אדם שומע לי ומפסיד ע"כ. והיינו שהשומע לקול ה' הוא מושגח מאת ה' שלא יזק, וכמו שאמר הכתוב, יושב בפתח עליון צלל שד-י יתלונן, אומר לה' מחסי וגו', כי הוא יליך מפח יקוש (תהלים נא-א). וכיון שעץ האחרוג היה שומע לקול ה' ביותר משאר הפירות, ולכן הראה זו ה' שאין הוא נריך לשמירה והגנה קודם שיתן פריו, אלא הוא מוֹנֵי־א פריו קודם לעליו, ושז ה' נותן לו שמירה והגנה שמוֹנֵי־א את עליו.

ונזכר ללמוד עוד מזה, כי אותו עץ שעושה רִוּן ה' צלי חשזנות, זוכה להוליד אחר כך פרי הדר, וכן הוא גם בהאדם עץ השדה (דברים כ-ט), דלפי מעשי האצות כן הוא פירותיהם לדורותיהם אחריהם. וכמו שכתב באגרא דפירקא (אות קנו), בשם הרה"ק רבי מענדל מרימנוב ז"ע, שאמר על מה שהוא מן החימה שאנחנו רואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לצית רצם ומתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכונה ועונים איש"ר ואמן ומיישרים אורחותם, ואחר כך כשמתגדלים

ולכן העלין קודם לפריו. לא כן התפוח, הוא עושה מה שנצטווה צלי שום חשזנות, הוא נברא להיות עץ עושה פרי, על כן הוא מוֹנֵי־א פריו מיד גם צלי העלים, ואחר כך צא ה' ושומרו, ומשפיע לו העלין שיגינו עליו.

ובבזו כן צמתן תורה, הדין היה נותן לשמוע מה' מתחלה מה הוא רוצה לזוות, ואז יחליט אם יוכל לעמוד בו, וכמו שאמר ההוא נדוקי לרבא, עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודייכו [קודם ששמעתם אותה היאך היא קשה, ואם תוכלו לעמוד בה, קבלתם עליכם לקיימה], ברישא איצעי לכו למשמע, אי מניתו קבליתו, ואי לא לא קבליתו (שבת פח). ע"ש. אמנם ישראל הקדימו נעשה לנשמע, הם עמדו במדרגה גדולה, שאין שואלים אם יכולים לעשות או לא, אלא אם נריך לעשות או לא. ואם הבינו שיש להם לקבל התורה ולהיות ממלכת כהנים, אז כבר יתן ה' כח לקיימה, שאין הקב"ה צא בטרוניה עם בריותיו, וה' עוז לעמו יתן אחר כך שיוכלו לקיימה. ואם כן היו דומים לתפוח, שמוֹנֵי־א פריו קודם לעליו, ואינו ממתין לראות מי יגין עליו שיוכל לעמוד בה. (ועיין בשמן ראש ח"י פ' בחוקתי רעט).

ה', ומכירים שיש השגחה עליונה על כל מה שנעשה למטה. מכל מקום הנסיון גדול כאשר נוגע זאת לממונו ופרנסתו, להכיר שלא כמו ועוֹסֵם ידו עושה חיל, ומזונותיו קצוצים לו מראש השנה, ואין אדם נוגע במוכן לחצירו, ופרנסתו תהא צהיתר ולא צאיסור שבת ואונאה וגזל וגניבת דעת וכו', ומרצה הונו ולא במשפט.

וישיבת סוכה מורה להאדם שהוא חוסה רק בצלל דמהימנותא, וכוכבים נראים מלמעלה, משגיח ומניץ מן החרכים, והוא יושב צסתר עליון וצלל שד-י יתלונן. ולכן לא די צמה שיושב רוצו צהסוכה אלל גם 'ראשו' יהא צסוכה, שיניח ראשו ומוחו צהסוכה, לחזור ולשנן שהוא חוסה צצל ה' תמיד. אמנם לפעמים הוא יושב ראשו ורוצו צהסוכה, אבל שלחנו הרומז לפרנסתו וממונו לא חוסה צחוץ הסוכה ועומדת חוצה להסוכה, ואז גם אם ראשו ורוצו צהסוכה, אם שלחנו הוא צחוץ צחוץ הצית, לא קיימת מצות סוכה מימין, כי זהו תכלית הסוכה, שגם צשלחנו יחסה צצל ה' והשגחתו.

מתהפכים ח"ו צמדות גרועות ומצטלים התורה והתפלה וכיוצא, ומאין יתהווה זה, הרי התורה שלמדו צקטנותם והוא הצל שאין צו חטא היה מהראוי שתעמוד למשען להם, ויסיפו אומץ צנפשותם, כי מצוה גוררת מצוה. ואמר הוא ז"ל שהוא על שצבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו צאמונה, ונתפטמו צאיסורים, ושצ להם לצשר מצשרם, ועל ידי זה נולדים תאות ומדות גרועות. והציא ראה מוסק העוף, על שנהנה מן הגזל לא נתקרצ לגצי המוצת, כי לא לרצון יהיה (ויק"ר ג-ד), והגם שהעוף לא נצטוה, הנה השי"ת שונא חמס עכ"ד. - ולכן עץ האחרוג שלא שינה ציווי ה', יש לה פרי הדר.

וזדו הרמו צמאמרס (סוכה כח.) מי שהיה ראשו ורוצו צסוכה ושלחנו צחוץ הצית צית שמאי פוסלין וכו', ומעשה שהלכו לצקר את רצי יוחנן צן הצורנית וכו', אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימין ע"ש. כי צאמת צני ישראל הם מאמינים צני מאמינים, וחוסים צצל

ליה וי דמוכות תשייע לפ"ק

ונראה דהנה החיד"א צספרו ראש דוד (פ' אמור ד"ה וצאופן) כתב צטעם לקיחת הד' מינים צחג הסוכות, דאיתא צתנחומא (פ' האזינו ד) ישא ה' פניו אליך (צמדצר ו-כו), וכתיב אשר לא ישא פנים (דצרים י-יז), עושה תשובה נושא לו פנים, יכול לכל, תלמוד לומר אליך, ולא לאומות העולם ע"כ. וכצו צטעמו שהוא על פי מה דקיימא לן להלכה מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול (כחצות יז), והנה כתיב מלך אלקים על גוים (תהלים מז-ט), מי לא ייראך מלך הגוים (ירמיה י-יז), שהוא ית"ש לא נקרא עליהם רק צצחינת מלך, ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, מה שאין כן ישראל נקראים צנים (צ"צ י). דכתיב צנים אחס לה' אלקיכם (דצרים יד-ה), ואנחנו עמוסים מני צטן כציכול, והקצ"ה נקרא עלינו אצ דכתיב אחס ה' אצינו וכו' (ישעיה סג-יז), ואצ שמחל על כבודו כבודו מחול (קדושין צב).

ודגה צכדי להוכיח לכל צאי עולם שנתקבלה תשובתינו כי אצ שמחל על כבודו כבודו מחול, לוו

ולקחתם לכם ציום הראשון פרי עץ הדג' וגו' (ויקרא כג-מ). וצמדצ רצה (לג), דצר אחר, תכתב זאת לדור אחרון (תהלים קצ-ט), אלו דורות הללו שהן נטויין למיתה, ועס צצרא יהלל י-ה, שהקצ"ה עתיד לצראות אותן צריה חדשה. ומה עלינו לעשות, ליקח לולב ואתרוג ונקלס להקצ"ה, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר ולקחתם לכם ציום הראשון ע"כ. ויש לומר דזה נרמו צסיומא דקרא שס, כי השקיף ממרום קדשו ה' משמים אל ארץ הציט, דאיתא צסדר היום (צכוונת הלולב) שמעתי כי לכל אינן ואינן או עשצ או ירק יש שר שולט עליו ואומר לו גדל, וארצעה מינים אלו לא השליטם הקצ"ה ציד שר ושולט, אלא כציכול מכוו ומהשגחתו הפרטית הם גדלים וכו' ע"ש. ואס כן צד' מינים אלו ה' שוקף כציכול צעלמו ממרום קדשו, ומשמים אל ארץ מציט, וזה עלינו לעשות, ליקח מהמינים הללו ולקלס לפניו. אך יש להצין קשר הדצרים, לקיחת אתרוג ולולב, לאלו הדורות שנטויין למיתה, והקצ"ה עתיד לצראות אותם צריה חדשה.

עתיד לצרואת אמתן צריה חדשה בתשובה. ומה עלינו לעשות להורות שאנו צנים למקום, ואצ שמחל על כבודו מחול, ליקח לולב ואחרוג ונקלס להקצ"ה.

ובזה יש לצאר עוד מדרש פליאה (הוצא במדרש יהונתן סוף מאמר טו), רשעים שכפרו בתחיית המתים היאך נוטלין לולב צימינו ואחרוג בשמאלו ע"כ. ויש להצין קשר הדברים. ונראה דאיתא בגמרא (מעניית ז.) שלש מפתחות צידו של הקצ"ה שלא נמסרו ציד שליח, ואלו הן של חיה ושל גשמים ושל תחיית המתים וכו', דכתיב (יחזקאל לו-יג) וידעתם כי אני ה' בפתיחת את קצרותיכם ע"כ. והנה אמרו (סנהדרין לט:) אמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו אלקיכם כהן הוא דכתיב (שמות כה-ז) ויקחו לי תרומה, כי קצריה למשה צמאי טביל וכו'. אמר ליה צנורא וכו'. וכתבו התוס' הא לא קשיא ליה היאך נטמא, דישראל נקראו צנים למקום ע"כ. וכמו כן צריכין לומר לגבי תחיית המתים שעמיד ה' בעצמו לפתוח קצרותם, הגם שאלקיכם כהן הוא, מכל מקום כהן מטמא עצמו לצניו ולקרוביו. וראיה לזה שישראל הם צנים למקום,

השי"ת אחר עצור ימי התשובה ליקח ציום החג הקדוש הזה ד' מינים, ואלו הד' מינין אין שום שליטה לשר עליהן רק כביכול השי"ת בעצמו, (כן כתבו הקדמונים), אם כן אלו הד' מינין נקראים שרציטו של מלך, והוה הוראה שאנחנו נקראים צנים והשי"ת נקרא עלינו אצ, דאי לא תימא הכי, ותאמר שאנחנו עצדים והשי"ת נקרא עלינו מלך, הלא אסור להשתמש בשרציטו של מלך (סנהדרין כז.), והאיך אנו ליקח אלו הד' מינין שהם נקראין שרציטו של מלך מטעם הנ"ל, אלא על כרחך מדאנחנו משתמשין בשרציטו, הוראה ועדות הוא שאנחנו צנים והוא ית"ש אצינו, ונתקבלה תשובתינו כי אצ שמחל על כבודו מחול ע"כ. (והוצא צני יששכר תשרי י-יח.).

והנה רשעים צחייהם קרויין מתים (ברכות יח.), אמנם כאשר עושין תשובה, הקצ"ה צורא אותם לצריה חדשה. אך הלא מלך שמחל על כבודו אינו מחול, אצל האמת כי אנחנו צנים למקום, שהרי אנו ליקח הד' מינים שרציטו של מלך, ועל כרחך שאנו צנים. ולכן תכתב זאת לדור אחרון, עיקצתא דמשיחא, הדורות הללו שהם נטויין למיתה, והקצ"ה

זנים למקום, וזכל מנזה יש לעשותו מאהבה, כמו בן שמתענג בשעה שעושה נחת רוח לאבותיו. ועושה לא רק מה שנלטה עליו, אלא הרבה הרבה יותר, וכל מה שמצין בדעתו שהוא לתענוג להאזיע שנה צוריות.

ובהיות שאלו מדברים כעת לפני הבחורי חמד, יש להם לזכור על מה שאמרו חז"ל (סוכה ג.). בשמחת בית השואבה, שיש מהן אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו, אלו חסידים ואנשי מעשה, ויש מהן אומרים אשרי זקנותנו שכפרה על ילדותנו, אלו צעלי תשובה. אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו ע"כ. ופירשו בזה מה שאמר הכתוב (קהלת יא-ט) שמח בחור 'צילדותך' וגו', ולכאורה הוא ליה למימר 'בצחרותיך', או שמח ילד צילדותך. אך הכוונה הוא שיש להתנהג ולבלות ימיו באופן שיוכל לשמוח בהן גם אחר שעברו הימים הללו, ולא יטרך להצטייט בהן, וזהו שמח בחור צילדותך, שיתנהג צימי הילדות באופן שיוכל לשמוח בהן כאשר יתבגר ויגיע להיות בחור. וכמו כן צימי הצחרות יתנהג שיוכל לשמוח בהימים הללו כשיתגדל עוד יותר.

שהרי נוטלין הארבע מינים שהם מיוחדים להמלך, ואין בזה איסורא דמשמש צשרצו של מלך, ועל כרחק דאלו זנים למקום.

והנה הכופרים בתחיית המתים, הם אומרים כי אלקיכם כהן הוא, ואי אפשר לו לטמא למתים, והם חושבים את ישראל כעצדים למקום כמו שאר צאי עולם. ולפי דעתם הנפסלת איך הם לוקחים אתרוג ולולב צידם, הרי הם משתמשים צשרצו של מלך, ועל כרחק מזה דאלו זנים למקום, ושפיר יוכל ה' לטמא לבניו להחיות המתים. (ואם כי רק לעורך קצרת הזנים מותר לאז לטמא, יש לומר דטעמא דקצורה הוא משום כבודו, ולהחיותו הוא גם כן כבוד כקצרתו, שהותר באז לבנים).

והיוצא לנו מזה, כי חג הסוכות מעורר אותנו להתנהג עם ה' דוגמת הבן לאציו, שהרי ע"ס הסוכה הוא כאמא דפורסת גדפיה על צניה. ולקחת הד' מינים שהם רק תחת יד ה', מורה שאלו זנים למקום. ועבודת הבן לאז שונה לגמרי מעבודת העצד לאדונו, שהוא מוכרח צעבודתו, ועושה רק כפי ההכרח, וגם זה לא עושה מאהבתו אלא כצפיה, אלא אלו

קנסו אז את המשמורה, רק כאשר נכנסה להיכל, וטעמא צעי.

אך מי שיצאה לתרבות רעה, ועוזבת את בית אביה וחברותיה, ויושבת לה בין היוונים, אין שום סכנה לכל עדת ה' בזה, כי יושבת לעצמה בין הגויים, ומה' תשא את עונה. אבל כאשר היא חוזרת להסתובב בין ישראל, ונכנסת למקדש ה', ושם היא מפיצה את דיעותיה הפסולות, זהו סכנה רבה, ונריכין לעשות פעולות להרחיקה. וזהו מוסר השכל, כי חצר רע שיושב עמו יחד בבית המדרש, הוא מזיק יותר ממי שהולך וממיר את דתו, ועוזב את כל חבריו הקודמים.

ובזמן מיניה דהרה"ק מוהרי"ד מבעלזא ז"ע שאמר, כי בתפלת יהי רצון אחר ברכת השחר מתפללים על כמה דברים, ורק דבר אחד נכפל בשניהם, שיגיל אותנו ה' מאדם רע ומחצר רע, כי על זה לא די להתפלל פעם אחת, אלא יש להתרבות עליה בתפלה. - ויזכנו ה' שנוכל להיות תמיד מקובצ בין חסידים ואנשי מעשה, עדי נזכה שיערה ה' רוח ממרום ומלאה הארץ דעה את ה' בציאת בן דוד.

והיושבים צאהלה של תורה צימי הבחורות, יש להן ליתן לב לצלות ימיהם בתורה ועבודה, וליתן לב שיוכלו לומר ברבות הימים אשרי ילדותנו שלא ציישה זקנותנו. וגם אלו שהזניחו ימי הילדות, גם אלו יכולים להיות עוד שמחים, אם יקבלו על עצמם מעתה עול התורה, שיוכלו לומר אחר כך אשרי זקנתנו שכיפרה ילדותנו.

והעיקר הוא להתרחק מחצרים רעים שמשפיעים מאד על האדם, ולבחור תמיד רק חבר שמתנהג ציראת ה' במדה גדושה. ואנו יושבים כעת בקיום מסכת סוכה, שהגמרא מסיימת במעשה דמרים בת צילגה שקנסו לכל המשמורה, דאוי לרשע ואוי לשכינו (סוכה נו:). ויש משם עוד מוסר השכל, דהרי מרים המירה את דתה והלכה ונשאת לפרדיוט אחד ממלכי יונים, וכשנכנסו להיכל היתה מצעטת בסנדלה על גבי המזבח ואמרה, לוקוס לוקוס עד מחי אתה מכלה ממונס של ישראל וכו', וכששמעו חכמים בדבר קצעו את טבעתה וסתמו את חלונה ע"ש. ומשמע דבשעה שהמירה את דתה לא

ליל שמיני עצרת תשי"ע לפ"ק

אותו חג לה' שזעת ימים 'צשנה', שימשיך אותו על משך השנה, וחקת עולם תחגוהו, לא רק בשזעה הימים, אלא השפעמו תשאר לעולם.

אמנם חז"ל דרשו והיית אך שמת, לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה (סוכה מת.). וכבר נתקשו צוה, הלא אכין ורקין מיעוטין הן. וידועים דברי הגר"א (הוצא צמהר"ך חיות שם) דאיתא צמשנה (שם מצ:.) לולב וערבה ששה שזעה, ההלל והשמחה שמונה, סוכה וניסוך המים שזעה, החליל חמשה ושהה. ואם כן צחג הסוכות יש כמה ענינים הנוהגים בשזעת ימי החג, אצל ציום השמיני אין עוד כל אלה, ולא נשאר רק שמחת החג לצדו. וזהו שאמרו והיית אך שמת, ולא יותר, רק שמחה ולא סוכה ולולב, ובעל כרחך צא לרבות יום טוב האחרון, דאין שם רק שמחה ע"כ.

די"ש לומר עוד, על פי מה שפירש הגר"א צמשנה (שם כח:) היו גשמים וכו', משלו משל למה הדבר דומה, לעצד שצא למוזג כוס לרבו, ושפך לו קיתון של מים על פניו,

שבזעת ימים תחוג לה' אלקיך וגו', והיית אך שמת (דברים טו-טז). וצרש"י לפי פשוטו אין זה לשון ציווי, אלא לשון הזטחה ע"כ. והיינו שיש הזטחה מאת ה', שמי שיחוג החג מתוך שמחה, ושמחת צחגך אתה וצנך וצתך, אז יהיה שמת כל השנה. וכמצואר צספה"ק שכל יום טוב משפיע ענין החג על כל השנה, צפסח נשפע חירות, וצשזעות הארת התורה, וצסוכות זמן שמחתינו נשפע שמחה. ולכן קורין אותו צשם 'זמן שמחתינו', מלשון הזמנה מילתא, שעושין צוה כלי ומומינין השמחה של כל השנה כולה.

ואמר הכתוב, וחגותם אותו חג לה' שזעת ימים 'צשנה', חקת עולם לדורותיכם, צחדש השציעי תחוגו אותו (ויקרא כג-מא). ולכאורה האי 'צשנה' נראה כמיותר. וגם מה שסיים עלה חקת עולם תחגוהו, הלא כל התורה הוא לחקת עולם. אך צהיות שמשמחת החג נמשכת שמחה על כל השנה, על כן אמר שהשמחה של חגיגה בשזעת ימים הללו, אינם רק לאותם הימים של החג, אלא וחגותם

דענין משל זה הוא, כי ראש השנה ויום הכיפורים המה ימי דין, ואחריהם ימי החג במצות לקיחת הלולב ושיבת הסוכה, והימים האלה המה ימי רחמים להמתיק הדינים הנ"ל, על ידי המצות המקיפות אותנו, ואשר אנחנו ממלאים ידינו בזכרה צימים ההם. אמנם צדדת גשמים המכריחים לצטל מצות הסוכה, הגה זה עד נאמן משחק כי הוא יתצרך אינו חפץ ח"ו לפשר הדינין, כי אם שישארו צתוקפס וגזרתם כאשר היו. ונדע כי המזיגה היא עירוב מים ציין, וזהו ענין המשל לעצד שצא למזוג כוס לרבו, היינו לצטל חריפותו, והאדון שפך המים הלאה, וזהו ושפך לו קיתון של מים על פניו, רצה לומר שאינו רוצה בהמזיגה. והיינו שהכוס יין מורה על דין, וכו"ס בגמטריא אלקיים, והסוכה צא למזוג הכוס עם החסדים, ושפך לו הקיתון שצטוכו המים, הרומזת על החסד (פרי עץ חיים שער הצרכות), ואינו רוצה לקבל ממנו מצותו של ישיבת סוכה, אלא שישארו היין שהם גזרות צלא מיתוק ודפח"ת.

ואם כן צשצעת ימי חג הסוכות, מתמזג בכל יום מקצת מהדינים, עד שציום השציעי אחר

קיום מצות סוכה וד' מינים צשלימותה, נמוג הכוס כולו. ולכן ציום שמיני עזרת והיית 'אך' שמת, כבר השמחה צשלימות שלא נשאר עוד אפילו מקצת מהדין, והוא כולו חסד, כי עד שמיני עזרת השמחה עדיין אינו צשלימות, שלא נמתקו כל הדינים, וצשמיני עזרת הוא אך שמת.

ונראה כי המתקת הדינים הוא, כי שם אלקיים הוא דין, ושם י"ה גם כן דין, וכמו שנאמר יסור יסרני י-ה (תהלים קיח-יח), ולעומת זה שם א-ל הוא חסד, כמו שנאמר (שם נג-ג) חסד א-ל כל היום. ושם הו"ה הוא גם כן חסד, ואם כן ההמתקה הוא לעשות מאלקיים שם א"ל אותיות הראשונות, וצשם י"ה להוסיף עלה ו"ה להשלים השם. ומזיגה זו נעשה במצות סוכה וד' מינים צמשך ימי החג. וזהו שאמר הכתוב (שם קיח-כו) צרוך הצא צשם הו"ה, רומז על הד' מינים, שהם כנגד ארבע אותיות של השם הו"ה (וכמו שאומרים צהתפלה קודם נטילת לולב), צרכנוס מצית ה', ללא היינו מצות סוכה שהוא צית ה', ללא דמהימנותא, ומהו הצרכה, א"ל הו"ה ויאר לנו, שמאיר לנו צהם השמות של חסד, ומתמזג הגזרות של ימי הדין,

הגוי של קשר של קיימא לשאר קשר וענינה. ונראה דאיתא במשנה (יומא לח.) בן קמנר לא רצה ללמד על מעשה הכחצ, ובגמרא (ס) אמרו עליו שהוא נוטל ארבעה קולמוסין בין ארבעותיו, ואם היה תיבה של ד' אותיות היה כותבה צבת אחת וכו' ע"ש. וכתב בחוס' יוס טוב דבכתיבת השם הקדוש נראה דניחא שיהא כולו נכתב צבת אחת, שלא יהיה רגע שהשם יהא חסר. ועוד שזה רמז לענין היחוד השלם וסלוק השנוי משמו יתצרך ע"ל. ולכן צדה' מיניס שהם נגד ד' אותיות של השם הוי"ה, שם הוי הגוי הקישור והאיגוד היותר המאוחד שיתכן ציניהם, ולכן יש לאגדס בקשר של קיימא לנוי.

והגה אנו שמחים היום בשמחה התורה, אשר כמה פעמים השמחה מהול בתוגה, כאשר מתצונן איך הוא הקשר שלו להתורה, הן בקיום מצות ה', והן צלימוד ועסק התורה. אך צומן שמחה יש לו להיות שמח בחלקו. גם בהמועט שיש לנו, השמחה גדולה עד מאד, אשר סוף כל סוף לא עשני כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה, ובחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון, ונתן לנו

והוא מאיר לנו (גימטריא של אלקיים), ששם אלקיים נמוג בשם אל, והשם י"ה בהוספת שם ו"ה.

ובזה היה נראה לרמז במאמרם (צבא צמרא נח:) צריש כל אסוון אנא חמר [ששם שחאו כמדתו וכראוי לו, לא יצא לידי חולין], וצריש כל מרעין אנא דם [כל תחלואי אדם על ידי הדם הם צאים שמתרבה עליו], כי שמות החסד הם אל הוי"ה עולה מספר נו, ושמות הדין הם אלקיים י"ה עולה מספר ק"א, ואם כן ההפרש בין דין לחסד הוא הוספת מספר ד"ם, וצריש כל מרעין אנא ד"ם, שנעשה מא"ל הוי"ה, שמות אלקיים י"ה. וצריש כל אסוון אנא חמר, כי יין חי אין לו חשיבות רק צמוג (פסחים קח:), וכאשר נמוג הדינים אז צא הרפואה.

ובבמה שמצואר צספה"ק דהד' מיניס הם נגד ד' אותיות של השם הוי"ה, היה נראה לצאר בגמרא (סוכה לג.) דמנאה לאגד הד' מיניס, ומצואר צפוסקים (סימן תרנ"א) דלכתחלה יש לעשות שני קשרים זה על גב זה משום נוי, והיינו קשר של קיימא ולא בענינה ע"ש. ולכאורה צמה עדיפא

צמדותיו מה הוא חנון ורחום וכו', ואיך יכולים לומר על מדה של השמח בחלקו (אבות ד-ה) להדביק צדרכיו, הלא תכל ומלואה לה' היא. ומה גם לאתא (בתנא דבי אליהו רבה פק א) שאתה ממדותיו של הקצ"ה שהוא שמח בחלקו. והשיב לו, כי אין הקצ"ה שמח כי אם צדדיקים ויראי אלקים, ובעונותינו הרבים בכל דור ודור מתמעטין, מימי משה רבינו ע"ה, ובימי הנביאים, ובימי התלמוד התנאים והאמוראים, עד ימינו דור יתמי, ואין להקצ"ה מכל העולם כי אם ל"ו צדיקים מעט מזער (סוכה מה:), ועל זה אמר שהקצ"ה שמח בחלקו המועט כמרוצה. וגם בכל אחד מישראל, בצפרטיות, הרי הרוחניות נתמעט, ושוכן הוא אתם בתוך טומאותם, ולא יטעם ולא יעוצם, ושמח הוא בכל זאת בחלקו שצחר לו ישראל לעם, באיזה מעלה שהם עומדים, וזהו כוונת הכתוב כי חלק ה' עמו ע"כ.

ודיינו שעל ידי שיצב גבולות עמים, בזה יש 'מספר' לצני ישראל, כל אחד מאיר כספיר ויהלום, והוא שמח בחלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. — וכמו כן אנו צריכין לשמות כל אחד בחלקו, ולהעריך המעט שיש

את תורתו. וכל יהודי עומד צרום המעלה נגד הגוי היותר הגון, עד שאין ערוך כלל ציינו לצין האומות. ואחר שהקצנו צמשך ימי החג שבעים פרים נגד השבעים אומות, שיתן ה' מתחלה עיניו בהם, אחר כך צשמיני עזרת מקריבין פר אחד איל אחד נגד ישראל, ואז ישמח ה' צמעשיו.

ואמר הכתוב, יצב גבולות עמים למספר בני ישראל (דברים לז-ח), כי תכלית צריאת האומות העולם כדי שעל ידם יהא ניכר אורן של ישראל, איך הם עומדים צרומו של עולם, כי יתרון האור הוא מן החושך. ופירשו בזה צרוך תהיה מכל העמים (שם ז-ד), כי כנגד העמים כל ישראל חשוץ הוא, וראוי להתצרך. וזהו שאמר, יצב גבולות עמים, והתכלית שהעמיד את העמים, הוא 'למספר' בני ישראל, מלשון נופך ספיר, כדי לספור ולהאיר מהם קדושת עם ישראל.

וביים עלה הכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב נחלתו (לז-ט). דהנה צספר המאור הגדול להגרא (שם) כתב, שהגאון רבי חיים מוואלווין הקשה מהגרא, הלא אמרו הדבק

ובמלכותא דארעא כאשר רוצין
 לפעול דצר אלל
 המלך, זריכין מתחלה לשמחו ולצדח
 דעתו צשעשועין שהוא אוהב, ואז עת
 רצון לפעול ממנו מה שרוצין. וכמו כן
 אנו, כאשר יושצין ביחד עם המלך,
 זריכין לנטלא זרכה על כל השנה
 כולה, אז אנו לוקחים את התורה,
 השעשועין של הקצ"ה, ואהיה שעשועים
 יום יום (משלי ח-ט), ואני תורתך
 שעשעתי (תהלים קיט-ע), וזוה מצדדים
 את המלך, זמה שאנו שמחים בתורתו.
 וזיותר שהאדם שמת, הוא יכול לפעול
 זיותר אלל המלך בעידן חדוותא. -
 יעזור ה' שנוכל זימים החשוצים האלו
 להיות אך שמת, וחגותם אותו חג לה'
 שזעת ימים 'צשנה', להמשיך אותו על
 משך כל השנה, וחקת עולם תחגוהו,
 וזוכה להתצרך צשפע זרכה חיי ומזוני
 רויחי, וימלא כל משאלותינו לטובה,
 ולקבל פני משיח זדקנו צצ"א.

זנו, שאנו מאמינים צה' ומקיימים
 מצותיו, ולומד ומתפלל ומחנך זניו
 ונותן זדקה, אשר המועט הלו גם כן
 חשוב מאד בעיני ה', והוא שמת
 בחלקו, כי לא ימצא כזאת אלל שום
 אומה ולשון.

ואנו שמחים בהתורה גם צשמיני
 עזרת, אשר לכאורה הדצר
 זריך זיאור, דצשלמא זיום שמתת
 תורה יש שמחה צסיום התורה צפרשת
 זרכה, אלל צשמיני עזרת עדיין לא
 סיימו התורה, ולשמחה מה זו עושה.
 אך הענין הוא דמזואר צזוהר הק'
 (ח"ג לז). זיום השמיני עזרת תהיה
 לכס (צמדצר כט-לה), זמינין לאשתעשא
 צמלכא, לנטלא מיניה זרכאן לכל שחא,
 וצההוא חדותא לא משתכח צמלכא
 אלא ישראל לחודייהו. ומאן דתיצ עם
 מלכא ונטל ליה צלחודיה, כל מה
 דבעי שאיל ויהיצ ליה עכ"ל.

נעילת החג סוכות תשי"ע לפ"ק

טובים מכס, אלא אני מוסיף לכס
 מועדות שתשמחו צהם, שגאמר
 (צמדצר כט-לה) זיום השמיני עזרת
 תהיה לכס ע"כ. ויש להצין הכוונה

במודרש רצה (צמדצר כא-כג) אמרה
 כנסת ישראל לפני הקצ"ה,
 עליך להוסיף לנו מועדות וכו'. אמר
 להם הקצ"ה חייכם איני מחזיר ימים

צמה שיצקשו לעמיד להוסיף להם מועדות, הלא כל המצות שנתן לנו ה' עליו אין להוסיף, וזאת התורה לא תהא מוחלפת. ועוד קשה מה זה שהציב להם 'חייכם איני מחזיר ימים טובים מכם', הלא לא עלה על דעתם שיגרעו מהם, רק אדרבה ציקשו להוסיף עליהם.

ובגמרא (תגינה ג.) דרש רבא מאי דכתיב (שיר ז-ז) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, כמה יפין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל, בת נדיב, בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב [על שם שנדצו לבו להכיר צוראון], שנאמר (תהלים מז-י) נדיבי עמים נאספו [הם הגרים המתנדצים מן העמים לקבל עליהם עול המצות], עם אלקי אברהם וכו', שהיה תחלה לגרים ע"כ. ויש להבין למה שיצחו אותן צמה שהלכו בנעלים, הא עיקר היופי הוא עלייתם לרגל. וגם למה אמר 'פעמיך', ולא אמר 'הילוכך'. וצתרגוס שם כתב, כמה שפירין רגליהון של ישראל, כד סלקן לאתחזאה קדם ה' תלת זמנין בשתא בצמדלין בצסגונא ע"ש. ויש להבין למה הדגיש שהולכין צמנעלים של תחש דייקא. ומה גם דאמרו צמשנה

(צרכות נד.) לא יכנס להר הצית צמנעלו וכו' ע"ש.

וגראה דאיתא צמשנה (שם ל:) חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לצם לאציהם שצשמים. וצגמרא (שם לז:) הוסיפו, חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין שעה אחת, וחזרין ושוהין שעה אחת ע"כ. ויש להבין דצשלמא תפלה שעה אחת שפיר מוצן, שהאריכו צתפלתם כחסידים, וגם ההכנה לתפלה הייתה שעה שלימה, דכפי ההכנה להמנוח כן היא התפלה שלאחריה, אצל מה ששהו שעה שלימה אחר התפלה יש להבין טעמא מאי, ומהו התועלת שהיתה צזה.

וגראה דאיתא צשלחן ערוך (א"ח סימן נח-ה) דחסידים ואנשי מעשה היו מתצודדים ומכוונים צתפלתם עד שהיו מגיעים להתפשות הגשמיות, ולהתצרות כח השכלי, עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנצואה ע"ש. וממילא מוצן שמתפלה כזו אי אפשר לירד מיד להסתוצצ צחולות העיר, כי המרחק גדול מאד, והעולה צקולם מדריגה אחר מדריגה, כשהגיע

עלינו לשהות שעה אחת בסיוס החג, ולעשות סך הכל מהקצלות טוונות שקיבל כל אחד לעצמו, ולסדר לעצמו ימי החורף הצאים לקראתו איך יעבוד זהם את צוראו, ולסדר השיעורים לתורה וסדרי התפלה על זד השלימות.

אחר העבודה של הימים נוראים ניתן לנו מנזת סוכה, ומצואר בצפה"ק שהוא להורות על חיי האדם, לא מדירת קצע והכנס צדירת ארעי, וחג הסוכות תעשה לך שצעת ימים (דברים טז-יג), נגד שצעים שנות חיי אדם, לזכור כי העולם הזה הוא רק דירת ארעי, פרוזדור להכנס להטרקלין שהוא העולם הצא דירת קצע. — והסוכה הוא ללא דמהימנותא, שחוסה תמיד תחת זל ה', המשגיח עליו צכל עת, ואם יסתר איש צמסתרים ואני לא אראנו אני ה', ויש לו לקדש כל מעשיו לשם ה', לא רק תורתו ותפלתו וקיוס מצותיו, אלא אוכל ושותה וישן ומטייל תחת זל הסוכה, לקיים צכל דרכיך דעהו, לקדש כל עניניו הגשמיים לשם ה', ואז עובד את צוראו תמיד (ש"ע א"ח סימן רלא). וחג הסוכות תעשה 'לך' שצעת ימים, על כל הענינים הגשמיים הרמוזים

צראשו ורונה לירד, לוקח זמן עד שיוכל להיות למטה, ולכן הוצרכו לשהות מתחלה שעה אחת קודם שיצאו מצית המדרש.

אך יש צזה עוד ענין, כי התפלה הוא דציקות צה', נפתולי אלקים נפתלתי, וכאשר יוצא מהתפלה חוץ לצית המדרש להנהיג מנהג דרך ארץ צפרנסתו, הוא צריך לעשות לעצמו חשבון צמה הוא יוצא, שאהצת ה' ויראתו שנתעורר צהתפלה לא יסאר צצית המדרש, אלא יוכל להוליכו אמו עמו לרחוצות העיר, ולכן צריך ליקח לעצמו שעה אחת להתצונן אחר התפלה צהנסיונות הממחייים עליו חונה, ואיך יסדר עצמו שלא יצא לידי נסיון, ואיך יוכל להתגבר על יצרו צחוץ. ואי אפשר לצאת מהתפלה עד שישהה קצת לסדר דרכיו כאשר יוצא חונה.

ואם זהו צתפלה פשוטה יחידי של ימות חול, שצריכין לשהות שעה אחת אחר התפלה, מכל סכן כאשר עומדים צנעילת החג, אחר מאות שעות שזכינו לישצ צצית ה' צתורה ותפלה ועבודה והרהורי תשובה צמשך ימי חדשי אלול ותשרי, צודאי שמוטל

ונתגדל צמעלותיו עד שזכה להיות המוצר שצאצות.

ואם כן ענינו של יעקב הוא מנות סוכה, לאכול ולשתות ולישן תחת כל הסוכה, שצכל מעשיו יכוין לשם שמים, ושפיר היו מנות סוכה מכון נגד יעקב. אמנם יעקב לא ישב בסוכה רק השצעה הימים הללו, אלא יעקב נסע סכותה, בכל מקום שנסע הולך אמו עמו הסוכות, לזכור לקדש מעשיו לשם שמים, ויש עין רואה, וצריכין לעצדו בכל מקום, ויצן לו בית, מהסוכות הזה צנה לו גם הבית הקצוע, שצציתו יהיה גם כן כמו בהסוכה, לחסות תחת כל ה', ורק למקנהו עשה סוכות, מי שהוא צצתי מקנה הוא עושה לעצמו רק סוכות, וכשיוצא משם שוכה הכל. ולא זו הדרך, אלא פונים מסוכה לביתם ליצב (צפיוט מערבית), ופירש צצרי יחזקאל, שהם מפנים את הסוכה לביתם, ליצב שם צלל הסוכה.

ובחזו משמיה דלדיקים, כי תכלית העבודה של ראש השנה ויום הכיפורים וחג הסוכות הוא, כדי להגיע לאתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלצדו (דברים ד-לה).

צ'בך', הכל יהיה צלל הסוכה. לאכול ולשתות וישן כדי שיהא צריא לעבודת ה', והעסק צמשא ומתן לפרנס עצמו וצני ציתו צהיתר ולא צאיסור, וככה ישתדל לכוין צכל מעשיו.

ובבואר צטור (א"ח סימן תיז) דהשלש רגלים הם נגד השלש אצות, וסוכות הוא נגד יעקב אצינו, וכמו שנאמר (צראשית לג-יז) ויעקב נסע סוכתה ויצן לו בית ולמקנהו עשה סוכות ע"ש. והיינו כי עבודה זו של צכל דרכיך דעהו, לעסוק צעניני גשמייס לשם ה' מצינו ציעקב יותר מצשאר האצות. כי מתחלה היה יעקב איש תם יושב אהלים, והמשיך צלימודו צצית ה' ע"ז שנה, וכמו שאמר (מגילה יז.) שצשעה שנתצרך מאציו צן ששים ושלש שנה היה, ואחר זה היה טמון צצית עצר ארבע עשרה שנה ע"ש. ושוצ הוצרך לצאת לבית לצן לישא אשה, ושהה שם כ"צ שנה עד שצב לבית אציו, וכמו שהעיד על עצמו צאמר ללצן, זה עשרים שנה אנכי עמך וגו', הייתי ציום אכלני חרצ וקרח צלילה, ותדד שגתי מעיני (צראשית לא-לת), וקייס הנהג צהם מנהג דרך ארץ לעסוק צמשא ומתן לצורך פרנסת ציתו,

הוא הו"ה אחד, ו'אחת' שאלתי מאת ה' אותה אבקש, ומהו האחת, שצתי צצית הו"ה כל ימי חיי, שארגיש תמיד שאני יושב צצית של חסד הו"ה כל היום, ולחזות בנועם הו"ה, להרגיש בכל דבר הנועם שיש בו. וזהו תכלית העבודה של הימים הנוראים לצא לידי הכרה, של אחת הראת לדעת כי הו"ה הוא האלקים, ואין עוד מלצדו, והכל הוא חסד.

והכתוב קורא להצני אדם שזכו לעלות לצית ה' בתואר 'צת נדיב', צתו של אברהם אבינו שנדצו לצו לשנים, כי מתחלה עוצדי עבודה זרה היו אבותינו, ואברהם לא הכיר את צוראו עד מ"ח שנה (צ"ר סד-ד), והיה עוצד עבודה זרה כמו אציו תרת, וכאשר צא לידי ההכרה בצמונת ה' עזב הכל, ונתעלה להיות ראש להאצות. וכמו כן צני ישראל שעלו לצית ה' צהשלש רגלים, נתעלו ונתקדשו שם מהקדושה השוררת צצית ה', ומראיית עבודת הכהנים משרתי ה', עד שכמעט נתגיירו ממה שהיה מצבם מקודם, ולכן אומר עליהם מה יפו פעמיך צנעלים 'צת נדיב', שהם דומים אז כאברהם אבינו, ראש לגרים, לנדצ לצו מעתה לה', להתחיל

והיינו שיצא לידי הכרה בצמונת שלימה ציחוד ה' והשגחתו, אשר מלא כל הארץ כבודו, ממלא כל עלמין וסוצב כל עלמין, ואין עוד מלצדו. ולהכיר שכל הצעות ומאורעות שעוזרים עליו הכל הוא צהשגחה פרטית, ותכליתם הוא לטובתו האמיתית, אשר הוא כמה פעמים למעלה מהשגתינו, והו"ה הוא האלקים, גם המדת הדין של אלקים הוא חסד ה', וכמו שאומרים שמע ישראל, הו"ה אלקינו, הן חסד ה' והן המדת הדין, הו"ה אחד הכל הוא חסד ה'. ולא די הידיעה צוה לצד, אלא אחת 'הראת' לדעת, שיהיה זאת כל כך מוטצע צנפשו, כאילו רואה זאת צעיניו הגשמיים, שעל דבר שרואה צעינים אי אפשר להתווכח.

וזדו שהתפלל דוד, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש (תהלים כו-ד), כי איש צער חושצ שיש מלמעלה שני הנהגות שונות, לפעמים יש חסד ולפעמים דין, ודוד המלך שימיו היו חיי צער כל ימיו, עד שאמרו עליו (צרכות נה). שכל שנותיו של דוד לא ראה חלום טוב, על כן ציקש מה' שיזכה להכיר שהכל 'אחת', יש רק הנהגה אחת מאת ה', הו"ה אלקינו

וגדושים צאהבת ה' ודזוקים ציראתו, היה לצם פועם בקרצם, לחשוב מחשבות איך נוכל להוליך כל זאת הביתה, לסקר הימים הצאים שנוכל לנהוג ככה, ולהוציא מהכח אל הפועל כל מה שנתקצץ בחוכם השחוקקות לעבודת קונם, ומה יפו 'פעמיך' צנעלים.

וייש לידע כי חשיבות העבודה הוא רק כל זמן שאנו נמצאים פה בעולם הזה בתוך הגלות, נשקעים ומסוצצים בתאוות העולם, כל מחשבה ודיבור ומעשה שמקדש לשמים חשוב מאד מאד, ולפום צערא אגרא, לפי גודל הנסיון יוגדל יותר שכרו. וצעת הגאולה כאשר תתקיים ההצטחה של ומלחה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, יהיו אז ימים שאין צהם חפץ, ויתגעגעו אחר הימים הללו שהיה צידינו לרכוש חצילות חצילות של מצות ומעשים טובים מתוך הדחק והעוני.

ואירתא צמדרש רצה (שיר ד-ח)

תשורי מראש אמנה, אמר רבי יוסטא הר ושמנו אמנה, עד אותו ההר ארץ ישראל, ממנו ולהלן חוץ לארץ. אמר רבי אלעזר צ"ר יוסי כשיגיעו הגלויות לשם יהיו אומרים

צחיים חדשים צשמירת התורה ומנותיה.

ובזה יפו פעמיך צנעלים, צשעה שהיו עומדים צנעילת החג, וצשעת נעילת השערים, שיאלו מהר הצית ונעלו מנעליהם ללכת הצית, כמה נאים הם אז רגליהם של ישראל, שגזדכו מהדרך וההליכה לתורה ותפלה, וריקודי של שמחה צשמחת צית השואצה, כמה יפים הם הרגלים הללו. וידוע שמכל מצוה נעשה לצוש להאצר העושה המצוה, והרגלים הערומים נתלצשו אז צמלצושי נעלים נאים ויפים. וכל ענין צעבודה יש לה צצע מיוחדת, על דרך שהיו דגלי ישראל כל מפה צצע אחרת, ודוגמת אצני החושן, אשר כל שצט היה לו אצן שונה צמראהו. והרגלים אחר יום טוב הם מלוצשים מתורה ותפלה ונדקה ומעשים טובים, ותשוצה ותפלה ונדקה, ויש לה צבעים שונים, דוגמא מנעלי החשה, ששש ומתפאר צגווים שלה.

וקורא הכתוב הליכתם הציתה צשם 'פעמיך', מלשון קשקוש של פעמון, כי צנעלים צנעילת החג, כאשר הלכו חזרה הציתה מצית ה', מלאים

הציאו את המשיח. והשיצו הררי לא הרגשונו בחסרוננו עכ"ל. והיינו שמגדול האור של הקדושה שהיה שם, היו משתעשעים צעזודתם ליוזרם, עד שלא הרגישו חסרון.

ובבזו כן הוא בהמועדי קודש שיש לנו בהגלות, הם עולים צמעלתם על המועדים שיהיו לעת הגאולה, כי בזמן הזה כאשר ימי החול הם חשוכים, ומגיעים ימי השצחות והמועדים, וזרח אור לישרים, אז הגאת האור ההוא גדולה עד מאד, על דרך יתרון האור מן החושך, ומתגעגעים כל הימים שיגיעו כבר ימי ההתרוממות של מועדי ה', לא כן לעתיד כאשר כל הימים יהיו מאירים מאור ה', לא יורגש כל כך האור של המועד.

ובתפארת שלמה (פ' בחוקותי) כתב לפרש, כל ימי השמה

תשבות, אשר לא שצתה בשצחותיכם בשצתכם עליה (ויקרא כו-לה), דבזמן הגלות השצחות יותר טובים מבזמן שהיה בית המקדש קיים על מכונו. וזהו כל ימי השמה תשבות, פי' כל ימי השמה הם זמן הגלות, תשבות, יהיה להם שצחים טובים, אשר לא

שירה, לכך נאמר תשורי מראש אמנה ע"כ. ויש להצין למה נקרא שם ההר אמנה, וגם מהו הענין שיאמרו שירה כשיגיעו לשם דייקא. ופירש הרה"ק מוהרי"ד מצעלזא ז"ע, כי העבודה בזמן הגלות תשובה מאד, שעוזדין את ה' צין הגויים צעוני ודחק, ומתחזקים בצאמנות אלקי עולם, וצבטחון וקיווי לישועת ה'. וכאשר יעלו לעמיד לציון צרנה, ואז תתקיים ומלאה הארץ דעה את ה', יתגעגעו בני ישראל על אותן הימים שזכו לעבוד את ה' בגלות מתוך אמונה ותקוה, שהאור היה מאיר מתוך החושך, ותהא תשובה להם יותר עבודה זו, מהעבודה ה' שלעתיד צעת שהכל רואין גדולת ה' ותפארתו. ולכן כאשר יבואו אל הר אמנה שהוא הגבול של חוץ לארץ, אז יעמדו ויאמרו שירה על האמונה שהיה להם בגלותם, ותשורי מראש אמנה ודפח"ת.

ובזה יש להצין קצת מה שכתב צשו"ת דברי יציב (או"ח סימן רלח) ששמע מאציו ז"ע, ששמע מהרה"ק מוהרי" מטאמשוב ז"ע, שסיפר שצבולין היה ארבע מאות כפריים צעלי רוח הקודש. נענה אחד מהנוכחים ושאל, אם כן מדוע לא

שצתה בשצתכם עליה, כי צומן צית המקדש לא היו שצתים טובים כאלה עכל"ק.

והוא על דרך משל לעני מדוכא, כאשר נותנין לו מתנה אלף זוז, הוא שמח ציותר, אבל לאחר זמן כאשר יתנו לו עוד הפעם אלף זוז, השמחה אינו כבר גדול כמו השמחה הראשונה, אלא כאשר יוסיפו לו כעת עשרת אלפים זוז, אז תהא שמחתו שיה כמו צפעס הראשונה. וכמו כן אנו, עניים ואציונים זהגלות, כל שצת ומועד הוא מתנה טובה מצית גנזיו של הקצ"ה, שמאיר לנו אהבת ה' ויראתו צתוך הימים החשוכים שצגלות, והשמחה עזומה מאד. אבל לעתיד כאשר יתמלא כבוד ה' צגלוי, הרי יתעלו הימים, ולא נהיה עניים כל ימי החול, וממילא לא תוגדל כל כך השמחה צצוא ימי המועדי קודש.

ע"כ כן אז יאמרו כנסת ישראל עליך להוסיף לנו מועדות, ואין הכוונה למועדים חדשים, אלא יוסיף צאור המועדות צאיות, שיהיה צהס יתרון יותר, על דרך מי שיש לו כבר אלף זוז, צריכין להוסיף לו עשר פעמים ככה כדי להגיע לשמחתו שהיה לו

מקדם. ועל זה אומר ה', חייכם שאיני מחזיר מכם הימים טובים, שלא יהיה לכם פחות ממה שהיה לכם צמועדי הגלות, כי אעשה כדצריכם להוסיף אור של קדושה צהמועדים, כדי שתוכלו להרגיש הטעם של היום טוב שהיה לכם זהגלות, שנאמר עזרת תהיה לכם, צהווייתה תהא, שלא תתמעט שמחת החג גם לעתיד, ועל כרחק שיוסיף לנו צהארתו כמו צציקשו כנסת ישראל.

ויש לרמו צהכתוב, צצקר תאמר מי יתן ערב, וצערב תאמר מי יתן צקר (דצרים כח-סז), כי ער"צ רומז לשמיני עזרת, ר"ג צ'פני ע'למו (סוכה מז). ר"ת ער"צ. וצכל צוקר תצפה ותתגעגע ותאמר מי יתן לנו כבר עוד הפעם זמן השמחה שיש לנו צשמיני עזרת. וצערב תאמר מי יתן צקר, צשעה שנעמוד צסיום הערב, צנעילת החג, אז נאמר מי יתן לנו שנוכל להמשיך קדושת החגים, וההרהורי תשובה שהיה לנו, גם על הימי החול הצאים אחריהם.

ובעת הזמן גרמא לסדר לעצמו השיעורים על החורף הצעל"ט, לקצוע עתים לתורה, הן

ומכל שכן בסעודה שלישית, זמן רעוא דרעוא, ליסב צאסיפת חזרים בשירות ותשבחות, ולשמוע דברי מוסר והתחזקות, לקבל כח ועוז להתגבר על נסיונות הזמן. וכאשר ממחר ללכת לחוץ מבית המדרש, יעמוד לרגע להתבונן למה הוא רץ ועל מה הוא רץ, להחליף עולם עומד בעולם עובר, הלא הלילה ארוכה עוד לכל מה שהוא רוצה לעשות. — וזודאי ששבת כזה ישאיר רושם עז, הן עליו, והן על בני ביתו, בהתעלות בדרכי ה'.

ואין מן הצורך לעורר עוד הפעם על הנסיון של הדור האחרון, על כלי האינטערנעט והבלעקבערי, אבי אבות הטומאה, שלא להשתמש בהם גם מי שצריך לו לצורך מסחרו בלי פילטער, כי אין שום היתר ללכת יחד עם כלי זה. והצא לטהר מסייעין אותו, ונזכה להתצרך בשנה טובה ומתוקה, בצני חיי ומווני רוחי, וימלא ה' משאלות לבבנו לטובה, וצביאת בן דוד צב"א.

בהצרותא או באחד משיעורי תורה, צראתי יצר הרע צראתי לו תורה תצלין, ואין שום תרופה אחרת נגד היצר הרע. — וכמו כן לסדר לעצמו זמן התפלה, באופן שיוכל להתפלל כראוי מתחלתו ועד סופו, ולהיות לו שיעור של תורה קודם התפלה אם יוכל.

ובב"ד שכן צבוא ימי השבתים, להקדישם ליומא דנשמתין, לצבוא לבית המדרש בזמנו, ולהתפלל מלה במלה, שיוכל לשאוב מזה התחזקות על כל השבוע. וליסב ציחד עם בני ביתו צניחותא בהסעודות של שצ"ק, לומר דברי תורה ולספר סיפורי נדיקים. וכמו שצגשמיות מי שטרח בערב שבת אוכל בשבת, כן הוא גם בזה, לסדר לעצמו צימי החול מה שיאמר לבני ביתו, וצאזיה נושא ידבר עמהם, וכל מה ששומע או רואה צמשך ימי השבוע דברי תורה או סיפורי נדיקים, יטה אזנו ויתבונן אם יוכל להשמיע זאת לבני ביתו. —



על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הרה"ג ר' שמחה אהרן שטראהלי שלישי"א
מור"ץ בקהלתנו הקן
לרגל הולדת בנו למזל טוב

הר"ר אברהם יעקב פריינד ני"ו

לרגל אירוסיו בתו תר"ו

עב"ג בן הר"ר יוחנן פאללמאן ני"ו

* * *

החתן אנשיל שטייף ני"ו

לרגל אירוסיו

עב"ג בת הר"ר משה לייב לויפער ני"ו

* * *

החתן מרדכי בינעט ני"ו

לרגל אירוסיו

עב"ג בת הר"ר אשר קליין ני"ו

* * *

הר"ר גרשון כ"ץ ני"ו

לרגל אירוסיו בתו תר"ו

עב"ג בן הר"ר שלמה קויפמאן ני"ו

* * *

הר"ר ברוך מרדכי רייך ני"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר יוסף יושע אדלער ני"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר מענדל האלפערן ני"ו

לרגל הולדת בנו למזל טוב

הר"ר ישראל מרדכי וועקסלער ני"ו

לרגל נישואי בנו החתן דוד ני"ו

עב"ג בת הר"ר ישראל וויינגארטן ני"ו

* * *

הר"ר מנשה יצחק פריינד ני"ו

לרגל נישואי בתו תר"ו

עב"ג בן הר"ר פסח דוד מיללער ני"ו

* * *

הר"ר דוד צבי זלרמאיר ני"ו

לרגל נישואי בנו החתן אלתר משה ני"ו

עב"ג בת הר"ר משה איינהארן ני"ו

* * *

הר"ר ישראל אשר פראמאוויטש ני"ו

לרגל אירוסיו בנו החתן אליעזר זוסיא ני"ו

עב"ג בת הר"ר יוסף פעלדמאן ני"ו

* * *

הר"ר שלום וויטריאל ני"ו

לרגל אירוסיו בתו תר"ו

עב"ג בן הר"ר ישראל מרדכי ווייסבערג ני"ו

* * *

הר"ר משה יוחנן וויינבערגער ני"ו

לרגל אירוסיו בתו תר"ו

עב"ג בן הר"ר יחזקאל שווימער ני"ו